

Sygn. akt I UK 175/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania Barbary S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 grudnia 2011 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 13 stycznia 2011 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 sierpnia 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił Barbarze S. dalszego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową w oparciu o orzeczenia lekarza orzecznika ZUS i Komisji Lekarskiej ZUS, uznając wnioskodawczynię za osobę zdolną do pracy.

W odwołaniu od tej decyzji Barbara S. wniosła o jej zmianę i przyznanie jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową.

Wyrokiem z dnia 29 marca 2010 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił decyzję organu rentowego i przyznał Barbarze S. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową od 1 lipca 2009 r. na stałe.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył organ rentowy zarzucając naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 12 i art. 13 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, poprzez niewłaściwe ich zastosowanie i ustalenie, że wnioskodawczyni przysługuje renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową na stałe.

Wyrokiem z dnia 31 stycznia 2011 Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uznał, że ubezpieczona jest zdolna do pracy, co skutkowało zmianą wyroku Sądu pierwszej instancji i oddaleniem odwołania ubezpieczonej od decyzji organu rentowego z dnia 11 sierpnia 2009 r. Sąd Apelacyjny stwierdził, że z przeprowadzonego postępowania dowodowego, w tym z dwóch opinii biegłych, zostało potwierdzone, że ubezpieczona od lat cierpi na zawodowe uczuleniowe zapalenie skóry rąk i stóp. Choroba powstała w czasie zatrudnienia ubezpieczonej w mleczarni na stanowisku „klasyfikator odbioru mleka”, podczas którego ubezpieczona była narażona na związki uczulające, poprzez kontakt z chromem i niklem. Zgodnie z opinią wydaną przez Klinikę Immunologii, Reumatologii i Alergii, każdy kontakt z czynnikami drażniącymi i metalami może powodować u ubezpieczonej zaostrzenie zmian. Podobną diagnozę wydała biegła dermatolog prof. Anna W. Diagnoza medyczna w obu opiniach była właściwie taka sama. Stanowiska biegłych różniły się w ocenie wpływu tych schorzeń na zdolność ubezpieczonej do wykonywania pracy. Sąd drugiej instancji, uznając opinię biegłej dermatolog za bardziej miarodajny dowód w sprawie, uznał, że ubezpieczona Barbara S. jest zdolna do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami, a występująca choroba o podłożu alergicznym, której objawy ujawniają się i nasilają wskutek kontaktu z alergenami, powoduje jedynie ze względów profilaktycznych

przeciwwskazania do wykonywania pracy w bezpośrednim kontakcie z chromem i niklem.

Na powyższe orzeczenie ubezpieczona wniosła skargę kasacyjną zarzucając w niej naruszenie art. 12 ust. 1 i ust. 3 oraz art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.) w związku z art. 17 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych z dnia 30 października 2002 r. (Dz. U. Nr 199, poz. 1673 ze zm.) poprzez ich błędną wykładnię polegającą na niezasadnym przyjęciu, że: - ubezpieczona, mimo, że nadal cierpi na schorzenia, które stanowiły podstawę przyznania jej renty, schorzenia te mają charakter trwały i nie rokują poprawy, oraz mimo, że schorzenia te znacznie ograniczają możliwości pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, nie jest osobą częściowo niezdolną do pracy w związku z chorobą zawodową, - ubezpieczona cierpiąca na chorobę o podłożu alergicznym, której objawy ujawniają się i nasilają wskutek kontaktu z alergenami, jedynie ze względów profilaktycznych nie powinna pracować w bezpośrednim kontakcie z chromem i niklem. Ubezpieczona wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji organu rentowego oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów postępowania przed Sądem pierwszej i drugiej instancji oraz kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nieusprawiedliwiony jest zarzut naruszenia art. art. 12 ust. 1 i ust. 3 oraz art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.) w związku z art. 17 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych z dnia 30 października 2002 r. (Dz. U. Nr 199, poz. 1673 ze zm.). Zgodnie z art. 17 ust. 1 cytowanej ustawy przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ustalenia wysokości tych świadczeń oraz ich wypłaty stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z uwzględnieniem przepisów tej ustawy. Powyższe

odesłanie powoduje, że ustalając niezdolność do pracy ubezpieczonego w związku z chorobą zawodową należy uwzględnić przede wszystkim treść art. 12 i 13 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Stosownie do treści art. 12 ustawy niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu, przy czym częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 ust. 3). Z kolei w myśl art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnienia się: 1) stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji; 2) możliwość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmowane jest zgodnie, że utrata zdolności do pracy nie może być utożsamiana z niezdolnością do wykonywania ostatniego z dotychczasowych zatrudnień, jeżeli pracownik może podjąć prace zgodne z poziomem posiadanych kwalifikacji (tak np. Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 1 grudnia 2000 r., II UKN 113/00, OSNAPiUS 2002 nr 14, poz. 343; z dnia 12 marca 2007 r., I UK 299/06, OSNP 2008 nr 7-8, poz. 112). Przez kwalifikacje zawodowe należy rozumieć zarówno kwalifikacje formalne czyli przygotowanie zawodowe udokumentowane świadectwami ukończenia nauki, dyplomami, zaświadczeniami a także kwalifikacje rzeczywiste w postaci doświadczenia i praktyki zawodowej, które bez potrzeby przekwalifikowania zawodowego pozwalają podjąć prace w innych warunkach i na innym stanowisku niż zajmowanym przed uzyskaniem świadczeń rentowych, ale zgodnym z poziomem posiadanych kwalifikacji zawodowych. Praca w mleczarni na stanowisku „klasyfikator odbioru mleka” nie była związana z posiadaniem „szczególnych kwalifikacji zawodowych” i była jedną z odmian prostych prac fizycznych, niewymagających specjalistycznego przygotowania zawodowego. Ponadto podkreślenia wymaga, że skarżąca posiada

wykształcenie zawodowe, a praca w mleczarni nie była jedynym jej zatrudnieniem w czasie aktywności zawodowej.

Istota sprawy zamyka się więc w kwestii czy choroba zawodowa w postaci choroby skóry powoduje częściową niezdolność do pracy na stanowiskach pracy zgodnych z poziomem kwalifikacji zawodowych skarżącej. Obecnie - jak wynika z ustaleń poczynionych przez Sąd drugiej instancji - skarżąca może pracować na stanowiskach pracy zgodnie z poziomem posiadanych kwalifikacji. Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe i przeprowadził dowód z ustnych, uzupełniających opinii biegłej dermatolog prof. Anny W. i biegłej alergolog dr Anny L. Z opinii tych jednoznacznie wynika, że u ubezpieczonej występują zmiany skórne o niewielkim nasileniu, zlokalizowane głównie na podudziach, przedramionach i stopach. Choroba skóry nie ma u wnioskodawczynie przebiegu dynamicznego. Ubezpieczona prowadzi gospodarstwo domowe wykonując wszystkie codzienne prace, przez co narażona jest na szeroko rozpowszechnione alergeny kontaktowe. Obecnie choroba ubezpieczonej ma przebieg łagodny, bez zaostrzeń zmian skórnych. Może ona wykonywać każdą pracę biurową, pracę konduktora na kolei. Tylko ze względów profilaktycznych nie powinna pracować w bezpośrednim kontakcie z chromem i niklem, na które jest uczulona. Opinie tych biegłych stanowiły podstawę ustaleń faktycznych w rozpoznawanej sprawie. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 stycznia 2009 roku, I UK 200/08, Lex nr 738337 przyjął, że zmiany w organizmie powodujące przeciwwskazania zdrowotne do wykonywania pracy na dotychczasowym stanowisku nie przesądzają o niezdolności do pracy, nawet częściowej, jeżeli zdolność do wykonywania pracy zgodnej z kwalifikacjami została zachowana. W przypadku skarżącej posiadającej wykształcenie zasadnicze zawodowe i doświadczenie w pracy pracownika w mleczarni na stanowisku „klasyfikator odbioru mleka” można mówić, mając na uwadze to ostatnie stanowisko pracy, do którego ocenę niezdolności do pracy chce odnieść wyłącznie skarżąca, o kwalifikacjach do wykonywania prostej pracy fizycznej. Skoro aktualny stan schorzenia zawodowego (remisja istniejącej poprzednio choroby zawodowej skóry) nie ogranicza w stopniu znacznym zdolności do pracy fizycznej, to nie ma niezdolności do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach. Wypada także w tym miejscu nadmienić, że

niezdolność do wykonywania pracy dotychczasowej nie jest wystarczająca do nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, jeżeli wiek, poziom wykształcenia i predyspozycje psychofizyczne usprawiedliwiają rokowania, że mimo upośledzenia organizmu możliwe jest podjęcie innej pracy w tym samym zawodzie albo po przekwalifikowaniu zawodowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2005 r., I UK 299/04, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 93). W przypadku skarżącej z uwagi na remisję choroby zawodowej nie ma obecnie przeszkód do wykonywania pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z poziomem posiadanych kwalifikacji zawodowych mimo, iż z przyczyn profilaktycznych nie powinna podejmować zatrudnienia na ostatnio zajmowanym stanowisku pracy. Ponadto w myśl art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach obiektywna możliwość podjęcia dotychczasowego lub innego zatrudnienia, zgodnie z poziomem kwalifikacji, wykształcenia, wieku i predyspozycji psychofizycznych może być brana pod uwagę tylko wówczas, gdy pobierający rentę jest nadal niezdolny do pracy z medycznego punktu widzenia, gdyż te aspekty muszą występować łącznie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 675/98, OSNAP i US 2000 nr 16, poz. 624; z dnia 26 maja 2010 r. II UK 353/09 Lex nr 604226; z dnia 8 czerwca 2010 r. II UK 399/09, Lex nr 611421; z dnia 24 sierpnia 2010 r. I UK 64/10, Lex nr 653663). Ustawodawca dał temu wyraz w powiązaniu prawa do renty z rzeczywistą utratą zdolności do pracy lub znacznym jej ograniczeniem przy uwzględnieniu możliwości i sprawności niezbędnych do dalszego zaangażowania w procesie pracy. Wbrew odmiennemu przekonaniu skarżącej o niezdolności do pracy nie decyduje niemożność podjęcia innej pracy warunkowana wiekiem, poziomem wykształcenia i predyspozycjami psychofizycznymi, lecz koniunkcja niezdolności do pracy z niezdolnością do przekwalifikowania się do innego zawodu.

Konkludując stwierdzić należy, że zarzuty skargi kasacyjnej w odniesieniu do naruszenia zaskarżonym wyrokiem prawa materialnego są bezzasadne.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.